

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХI, БРОЙ 2

СОФИЯ, 16-31 ЯНУАРИ 2020 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

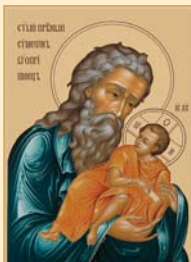
www.facebook.com/Synodalpress/

ЧУДОТО НА ВЯРАТА

Чудеса на малкия св. Неофит

стр. 6

ДУХОВЕН ЖИВОТ

† Антоний Блум, митрополит Сурожски
Среща (Сретенне)

стр. 4-5

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Достоверни ли са иконите на светиите

стр. 7

Днес отстояваме истинската православна вероизповед

Тържествено отбелязване именния ден на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит

На 21 януари отбелязваме паметта на св. мъченик Неофит, небесен покровител на предстоятеля на Българската църква – Негово Светейшество Българския патриарх Неофит. По традиция патриарх Неофит отпразнува своя имен ден в митрополитската катедрала „Св. Неделя“.

С уважение и братска обич архиереи от Светия Синод се събраха в катедралния храм, за да изпросят съборно застъпничеството на св. мъченик Неофит и да поднесат на Българския патриарх своята почит. За съборното богослужение в храма дойдоха и десетки свещеници от Софийска епархия, сред които бяха и архиерейските наместници на всички софийски околии.

С тържествен камбанен звън бе посрещнат първоиерархът на Българската църква в митрополитската катедрала. Светейшият владика благослови събралото се църковно изпълнение и даде начало на св. Божествена литургия. По решение на Св. Синод тя бе възглавена от митрополита на САЩ, Канада и Австралия Негово Високопреосвещенство митрополит Йосиф. Заедно с него край св. Трапеза застанаха Техни Високопреосвещенства: Ловчански митрополит Гавриил, Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний, Варненски и Великопреславски митрополит Йоан, Неврокопски митрополит Серафим, Русенски митрополит Наум, Старозагорски митрополит Киприан, Врачански митрополит Григорий и Видински митрополит Даниел.

С тях съслужи и Техни Преосвещенства: Мелнишки епископ Герасим – главен секретар на Св. Синод, Агринополски епископ Евлогий – игумен на Руската св. обител, Велички епископ Сионий – игумен на Троянската и Бачковската св. обител, Белоградчишки епископ Поликарп – викарий на Софийския митрополит, архимандрит Василий – протосингел на Софийска митрополия, архим.

Теоклист – представител на Българската църква в Русия, архим. Пахомий – ректор на Софийската духовна семинария, архимандрит Никанор – игумен на Църногорската св. обител, архимандрит Евтимий, столични свещеници и петима дякони, ръководени от митрополитския протодякон Иван Петков.

В богослужението взеха участие представители на Руската и на Румънската православна църква – архимандрит Васян и протоиерей Евгений, секретар на Руското погворие, и ставр. ик. Нелуц Опря. Духовници, епархийски свещеници, монаси и монахини, служители на Светия Синод и Софийската св. митрополия, деканското ръководство и преподаватели от Богословския факултет на СУ, боголюбив народ изпълниха катедралния храм и молитвено съучастваха в празничното богослужение. Сред тях бе и директорът на Дирекция „Вероизповедания“ към МС – г-н Емил Веленов.

Като молитвен подарък към патриарха бе прекрасното изпълнение на хористите от мъжкия катедрален хор, под диригентството на протосалт проф. г-р Мирослав Писавов, които изпълниха литургийните песнопения с особена вещина и молитвеност.

По време на свещеническото причастяване проповед за чествания св. Неофит произнесе митрополит Йосиф, който винаги със своето живо, пламенно слово впечатлява присъстващите и ги кара да размислят върху своя живот и постигането на християнски добродетели.

След светата Литургия духовенството – митрополити, към които се присъедини и Великотърновският Григорий, епископи, архиерейски наместници и предстоятели на столични храмове – отслужи Благодарствен молебен, престояван от Негово Светейшество патриарх Неофит.

След светата Литургия духовенството – митрополити, към които се присъедини и Великотърновският Григорий, епископи, архиерейски наместници и предстоятели на столични храмове – отслужи Благодарствен молебен, престояван от Негово Светейшество патриарх Неофит.

След светата Литургия духовенството – митрополити, към които се присъедини и Великотърновският Григорий, епископи, архиерейски наместници и предстоятели на столични храмове – отслужи Благодарствен молебен, престояван от Негово Светейшество патриарх Неофит.

На стр. 2

ЮБИЛЕЙ

Нависоко Бог те е поставил...

Празнично отбелязване 50-годишнината на Величкия еп. Сионий

На 22 януари БПЦ-БП отбелязва паметта на св. мъченик Сионий, когато е именния ден на Негово Преосвещенство Велички епископ Сионий. На многая и благая лета!

В края на изминалата година, 18 ноември 2019 г., първият духовник в историята на Българската църква, който управлява едновременно два от ставропулналните ни манастири, Троянски и Бачковски, навърши 50 години. Празничното тържество по повод юбилея се състоя на 27 декември, Стефановден, в Бачковската св. обител, Влантайки в себе си рождественската радост след изминалите четиридесетдневни пости, и ревността по Христовото служение в образа на св. архидякон Стефан, който се празнува в този ден.

На стр. 3

Днес отстояваме истинската православна вероизповед

От стр. 1

Събрани край иконата на св. мъченик Неофит, те отправиха молитви към Всепогодателя Бога за здраве и духовно преуспяване на Българския патриарх Неофит и на Българската православна църква.

В края на последованието с поздравително слово от името на Светия Синод на БПЦ към архипастира именуем се обрна Западно- и Средноевропейският митрополит Антоний, в което подчерта: „Ние в Църквата знаем, че архиерейското служение, и най-вече патриаршеското, изисква саможертва и пълна отдаденост на вярата, с което се приближава до мъченичеството“ и поднесе на патриарха красив букет цветя.

От името на честния клир на Софийска епархия, монашеството, служителите на Софийска митрополия, Епархийския съвет и целия Божи народ на Софийска епархия икона с образа на Пресладкия Иисус, красив букет с бели рози и поздравление към Софийския митрополит Неофит поднесе Белоградчишкият еп. Поликарп.

Официален поздравителен адрес към патриарх Неофит от името на министър-председателя Бойко Борисов прочете г-н Емил Велнов.

Поздравление от името на църковното настоятелство на храм „Св. Недея“ поднесе ставр. ик. Ангел Ангелов, и.г. председател на столичната катедрала „Св. Недея“, в което богословски съдържателно напомни, че „Днес величаем богослوبيето на Православната ни църква и отстояваме истинската православна вероизповед, като се прекланяме пред лика на Максим Изповедник и пред чудотворния подвиг на мъченичеството; пред оная сила, която са показвали всички онези, които са отдавали живота си в името на истинската чиста вяра, сред които е и мъченикът юноша Неофит“ и пожела на светейшия именуем: „Крепко здраве и твърдост, радостно служение и всички събрали се под Вашия патриаршески и митрополитски омофор да пребъдват в истинската чиста вяра – такава, каквато ни я завещаха както празнуваният днес мъченик Неофит, така и преподобния Максим Изповедник. На много и благословени лета, Ваше Светейшество!“

В отговор Негово Светейшество все сърдечно благодарят за празничните поздравления и добрите пожелания на всички уважили личния му празник. В отеческото слово той подчерта: „Единството и взаимната общ и подкрепа между архиереите на нашата света Православна църква е първото и най-важно условие за успеха на нейната мисия сред поверения ѝ народ и свидетелство за приемственост на църковност и духовност, които са ни завещани от нашите велики достославни предци“.

След тържествената богослужба архиереите, свещенството, официалните гости и църковни служители се отправиха към сградата на Софийска св. митрополия. Там Негово Светейшество продължи да приема приветствия и цветя в залата на митрополията, където бе даден официален прием.

Поздравя, благопожелания и дарове поднесоха представители на обществени организации и множество духовници, монаси и монахини, църковни служители, общественици и граждани.

Весела ИГНАТОВА

Приветствие от името на Св. Синод на БПЦ-БП

Патриаршеското служение – мъченическа саможертва и пълна отдаденост на вярата

Ваше Светейшество,

Днес, когато светлата Православна църква прославя великия Христов мъченик Неофит, клирът и народът на БПЦ се радват и празнуват деня на Вашия небесен покровител и молитвен застъпник.

Св. мъченик Неофит от дните на своята младост възлюбил Бога и посветил живота си на Него. Станал пример за милосърдие, пламенна отдаденост на вярата и непоколебимо отстояване на Истината, която е Самият Господ. Това четем в житието на светеца, но познавайки Вашия живот и служение на Църквата, откриваме в него възплетен примера на небесния Ви покровител.

Любовта към Бога и желанието да Му служите бележи целия Ваш житейски път от юношеството до днес. Знаем с каква ревност, плам и дръзновение бяха изпълнени делата Ви в полза на Църквата на различните поприща, на които бяхте призован – протосингел на Софийска епархия, преподавател и ректор на Духовната академия, главен секретар на Св. Синод, Доростолски и Червенски митрополит. Накрая бяхте избран и за най-високото служение – Предстоятел на Българската православна църква. Светските хора приемат тази длъжност като висок пост, но ние в Църквата знаем, че архиерейското служение, и най-вече патриаршеското, изисква саможертва и пълна отдаденост на вярата, с което се приближава до мъченичеството. Господ Иисус Христос издига основният критерий за църковно служение: „Който иска между вас да бъде големец, нека ви бъде слуга; и който иска между вас да бъде пръв, нека ви бъде раб, както Син Човеческий не дойде, за да Му служат, но да послужат и даде душата Си откуп за мнозина“ (Мат. 20:26-28).

Затова и патриаршеското служение изисква пълно отречение от себе си и от своите желания, и насочване на всичките духовни и физически сили в полза на Бога и Божия народ. Патриархът е призван да бъде „добрият пастир, който полага душата си за овците“ (Иоан. 10:11), който зове овците си по име, а те го следват, понеже познават гласа му.

Както мъчениците от първите векове са като семе на вярата, които по-късно дават дивни плодове, така и самоотвержените архипастири стават пример за подражание и са духовно вдъхновение за хиляди свои пасоми, които виждат в тях образе на Христос.

Поздравление от името на клира на Софийска епархия

Свидетел за вярата и твърд камък на истината

Ваше Светейшество, обични в Господа наш отче и владико,

Позволете ми от името на Епархийския съвет, клира, монашеството и верния народ на Софийска епархия, из дълбините на сърцето и преизпълнена с радост душа да Ви приветствам и поздравя по повод Вашия имен ден!

Събрани в този прекрасен митрополитски храм, посветен на светата великомъченица Неделя, и под покров на светия благоверен крал Стефан Милутин, почитаме съборно паметта на св. мъченик Неофит от Витиния – Ваш небесен покровител, патрон и пример духовен в живота.

Застанали пред образите на св. Максим Изповедник, който също днес тържествува, и на св. Неофит, отправяме топла молитва към Бога за Вас и смирено отпросаме, както казва псалмопевецът Давид: „Да ти далее (Господ), каквото ти сърце желае, и всички твои намерения да изпълни“; „Да изпълни Господ всички твои молби“; „Да ти прати помощ от светилицето и от Сион да те подкрепи“ (Пс. 19:5, 3).

Изпълнени с такива чувства и благородни мисли за Вас, си спомняме житието на св. мъченик Неофит, който обикна вярата, утвърди се в нея и ѝ стана свидетел. Виждаме невръстен юноша, който не пожали младостта и дните си за Христа Бога, но послужа за спасението на мнозина, превръщайки се в светъл пример за християни и езичници.

Обикнал Христа Бога повече от всичко на света, той заживя в пустинята, като негов съжител му беше див лъв и ангелите, които го назидаваха. А особено в дните

Независимо от историческата обстановка, истинското архипастирско служение винаги е саможертва, защото следва примера на пастирначалника Христос, Който „обикна църквата и предаде Себе Си за нея, за да я освети, като я очисти с водната баня чрез слово“ (Ефес. 5:25-26).

Това служение, подобно на безкръвно мъченичество, е непосилно за човека, ако няма подкрепата на всесилната Божия благодат, която ни укрепва в немощта и възпълава онова, което не ни достига.

Архиепископът на Константинопол – св. Йоан Златоуст, обвинен несправедливо и тръгвайки на заточение, където и умира, изрича паметните слова: „Аз не се боя от бедността, не желая богатство, не се страхувам от смъртта... Аз притеждавам Иисусовото слово. То е моят жезъл, моята опора, мое спокойно пристанище“. Истинското служение на Църквата е невъзможно без саможертва. Който е решил да следва Христос, неминуемо трябва да стигне и до Голгота. Добрият пастир, подобно на св. апостол Павел, е посветил себе си на духовното израстване на паството си: „Чеда мой, за които съм пак в родилни болки, докле се изобрази във вас Христос“ (Гал. 4:19). Такива са истинските пастири на Църквата – приемат с готовност пътя на доброволното мъченичество и с вяра и любов раждат духовно в Христа нови граждани за Царството Небесно.

Ваше Светейшество, обичний Първосветителю,

В този радостен за всички ни ден отправяме молитви към Всепогодателя Бог да Ви дава още дългогодишно служение на Христовата църква, защото всички, клир, монашестваци и мирни, Ви познаваме и сме уверени, че Вие горещо молителствате за нас пред Пастирначалника. Приемете от името на Св. Синод на БПЦ-БП, на епископата, свещенството и миряните на родната ни Църква, а също така и от мое име, най-искрена благодарност за Вашите архипастирски трудове, за това, че постоянно, на думи и дело, ни показвате, че сме словесно стадо Христово и нашият път е пътят на спасение в Неговото име! Аз съм сигурен, че Вашият небесен покровител св. мъченик Неофит, пред Божия престол, горещо се моли за Вас, за Вашите трудове и дела.

За много и благодатни години, Светейший владико!
† **Западно- и Средноевропейски митрополит АНТОНИЙ**

на изпитание го вдъхновяваха да бъде силен и мъжествен, за да се прослави чрез него Невидимият Бог.

Стойки пред Ваше Светейшество, виждаме, че неслучайно Бог Ви е дарил този свети мъченик за покровител. Вие във всичко му подражавате. Из млада сте поели по трудния духовен живот и впоследствие сте приели монашески постриг. Както светият се подвизаваше в молитва, бдение, духовни размисли и преуспяване в богословието, така и Вие сте се утвърдили в тези тайни. Както той стана укротител на див звяр, така и Вие със своето смирение, кротост, любов и състрадание укротявате и умилявате всеки, дръзнал да прекрочи границата на благодарумието, човечността и мъдростта.

Св. мъченик Неофит беше свидетел за вярата и твърд камък на истината. Вашите трудове в нелекото Ви патриаршеско и епархийско служение Ви утвърждават като подражател на Вашия покровител.

Ваше Светейшество, любими наставниче и владико,

В този трепетен за Вас и всички нас ден приемете искрените ни благопожелания – по молитвите на св. мъченик Неофит Никейски Бог да Ви дари с крепко здраве, телесни и духовни сили, за бодрост на душата и тялото, за да ръководите светлата ни Православна църква и Софийска епархия, както и досега: мъдро и благодатно, а също така: Благодатта и милостта Господни да Ви придружават през всички дни на живота Ви, за да пребъдате в дома Господен много дни! (по Пс. 22:6).

На многая и благая лета, Светейши владико!

† **Белоградчишки епископ ПОЛИКАРП**

Слово-отговор

Единството между архиереите на св. Православна църква – първо и най-важно условие за приемственост

Ваши Високопреосвещения и Преосвещения, уважаеми представители на българската държавност, Ваши Високопреподобия, боголюбиви отци, обични в Господа братя и сестри,

В деня, определен от светата Христова Църква за молитвена памет на преподобни Максим Изповедник и свети мъченик Неофит, отправяме нашата топла благодарност към всички вас, които с вашето присъствие и молитвено участие в днешното богослужение засвидетелствате своята искрена любов, внимание и уважение към наше смирение, споделяйки радостта ни от празника на нашия небесен покровител. На всички вас – архиереи, освещен клир и църковен народ, които Христовият мъченик и светец Неофит и днес събра заедно, в единство и единомислие, изразяваме на свой ред и ние нашата любов и почит, с надежда нашето благословено от Бога единство да пребъдва във времето за слава на нашия Господ Исус Христос и преуспяване на нашия обичен народ в светата православна вяра и в християнските добродетели.

Особена благодарност изразяваме на високопреосвещения наш събрат Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний за поднесено ни чрез него приветствие от името на Светия Синод.

Изказваме благодарност и за отправеното ни чрез Негово Преосвещенство Белоградчишки епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит, поздравление от епархийското ръководство, благочестивия клир и миряните от богодаруваната ни Софийска епархия.

Единството и взаимната обич и подкрепа между архиереите на нашата света Православна църква е първото и най-важно условие за успеха на нейната мисия сред поверения и народ и свидетелство за приемственост на църковност и духовност, които са ни завещани от нашите велики достославни предци. За един от тях – приснопаметния наш отец и светейши патриарх Максим – си спомняме с особена почит и синовна любов в днешния ден, когато той също честваше деня на своя небесен покровител – дивния между отците на Църквата свети Максим Изповедник. На патриарх Максим, който с истинска ревност по Божието дело на земята стори толкова много за запазването на църковното ни единство, както и на всички наши предшественици, потрудили се усърдно, отдавали силите и живота си за съзиждането на зданието на Православната ни църква през вековете, винаги ще дължим нашата обич и признателност.

Божият мир и Неговата велика милост, молитвите и небесното застъпничество на Пресвета Богородица, преподобни Максим Изповедник и мъченик Неофит, и на всички от века просияли в светостта Божии угодници да бъдат с всички нас!

За много и благословени години!

† НЕОФИТ
ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ

Нависоко Бог те е поставил...

От стр. 1

Денят на Христовия първомъченик не е избран случайно. В света епископ Сионий е бил наречен с името Стефан – на името на баща си и на кръстника му, с което почитта и преклонението му прег светия Божии служители са у него от най-ранна детска възраст.

Светият Синод на БПЦ – Българска патриаршия, обмелявайки усърдната му работа на ревностен духовник и отличен стопанин, на 3 април 2019 г. Възлага на Великия епископ Сионий изуменските задължения за св. Бачковска обител, като запазва и поста му изумен на Троянската обител.

През Всичките години на своето църковно служение и изпълнението на различни послушания еп. Сионий гради прекрасни взаимоотношения с всички хора, с които работи. Държавници, духовници, общественици, служители или обикновени миряни, с всички той общува непосредствено и открито и печели техните симпатии, приятелство и съпричастност.

Затома и 50 годишния му юбилей бе уважен от множество официални лица и духовници, от благодарни приятели и всички негови духовни чеда. В Бачковската обител се събраха на съборно празненство архиереи и клирици от Българската, Антиохийската и Елагската православни църкви.

Тържествената светотайствена богослужба се състоя в съборния храм „Успение Богородично“ и бе възглавена от епископа юбиляр. Това е изключителна проява на почит и уважение към личността му, защото много рядко в практиката на Православната църква се позволява в присъствието на старши митрополити св. Литургия да бъде възглавена от епископ.

Литургията радост споделиха Техни Високопреосвещения: Дамаскин, митрополит на Дигумоштика, Орестиада и Суфли; Пловдивският митрополит Николай; Теолог, митрополит на Серес и Ништина; Старагорският митрополит Киприан; Антим, митрополит на Александропол, Траянопол и Самотраки; както и Техни Преосвещения: Сафатски епископ Димитрий, Белоградчишки епископ Поликарп – викарий на Софийския митрополит, Знеполски епископ Арсений – първи викарий на Пловдивския митрополит, Константишки епископ Яков – втори викарий на Пловдивския митрополит, множество архимандрити, йеромонаси, свещеници и дякони.

Специално за юбилей в богослужението взе участие Източният хор „Софийски псалти“, с диригент г-р Любомир Игнатов. Подбраните и отлично подготвени псалти с особена вещина изкусно изпълниха утринните и литургийни песнопения. Спято и молитвено софийският хор показа на практика красотата на източно-църковното пение и неговото особено затрогващо въздействие.

В края на богослужението Високопреосвещеният Пловдивски митрополит Николай произнесе слово, с което поздравя Великия епископ Сионий от името на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийския митрополит Неофит, СВ. Синод на БПЦ-БП и христолюбивото паство на Пловдивската епархийска църква.

Архиерейският сонм по време на св. Литургия за юбилей

„Преосвещен Владико, (...) В този ден ще си спомниш за пътя, който си извървял – за ученическите години, за обучението в Софийската духовна семинария, за образованието си в Богословския факултет на СУ. Ще си Видиш с очите на сърцето си, как Бог те е взел със Своята благославяща десница и промислително и спасително те е поставил на пътя на Вярата, на спасителния път на църковното служение и на висотата на епископството, на пастирското служение.

Поставил те е да бъдеш изумен на два от най-големите манастири на нашето отечество.

Нависоко Бог те е поставил и никога не те е изоставил!

Обдарил те е изобилно със Своите щедрости, със Своята благодат!

Затома в този ден заедно със св. цар и пророк Давид ще възкликнем: „Благославяй, душо моя, Господа и не забравяй ни едно от Неговите благодеяния!“.

Бог те е дарил с толкова много духовни чеда, приятели и събратя!

Днес ти ще получиш много цветя и подаръци. Цветята с времето ще увяхнат, но няма да увяхнат цветята, които ще ти дадем от сърцата си – това са нашите искрени пожелания, Преосвещен Владико!“ – каза в словото си митрополит Николай и му благопожела:

„Молим Бог да те гари с дълъг живот, с богатни сили, с благопреуспяване, с достойно изпълнение на промислително възложеного ти от Бога високоотговорно архипастирско служение! Честит, щастлив и богоблагословен ден, Преосвещен Владико! На многая и благая лета! Амин!“

След синодалното поздравление бе прочетен поздравителен адрес от името на Н.С.В. Симеон II.

Поздравления поднесоха и представители на местната власт – кметът на Пловдив г-н Здравко Димитров, кметът на Асеновград г-р Груев и областният управител г-жа Дани Каназирева, а също много бизнесмени, приятели и дарители на Бачковската и Троянската обители.

В отговор епископ Сионий благодари за топли думи и пожелания, отправени му в поздравленията, за богослужбната радост от споделеното служение, за

Само за няколко месеца еп. Сионий преобрази в Бачковския манастир. Превърна го в особено желано от боголюбци място – средище на духовна молитва и беседи с богомолците

подкрепата, която винаги е чувствал от събратята си в архипастирското си служение, за готовността на вярващите миряни да внесат своята лепта в богоугодните начинания за преукрасяване на светите обители и в делата на дейната любов Христова.

Негово Преосвещенство повтори призива на Светейшия ни патриарх Неофит от Рождественското му послание – да бъдем винаги и навсякъде благовестители на православната ни вяра, с което наистина ще изпълняваме Волята на Исуса Христа дадена ни в Новия завет.

След литургията гостите бяха поканени да споделят братска трапеза на любовта в завършените в благолепието си нова икономарница в Южното крило на манастира и нова трапезария.

Весела ИГНАТОВА

ДУХОВЕН ЖИВОТ

Срещата е основополагаща за молитвата. Тя е основна характеристика на Откровението, защото самото Откровение е среща с Бога, който ни дарява с нов поглед към света.

Всичко е среща – както в Писанието, така и в живота. Тя е едновременно **лична** и **всечовешка, уникална и обичайна**. В нея винаги има два полюса: от една страна – среща с Бога и в Него с творението; а от друга – среща с човека в неговата дълбинна същност, която се корени в Божиата съзидателна (творческа) воля и затова е устремена към достигане на онази съвършена плътност, в която Бог ще е **всичко** за **всички**.

Срещата е **лична**, защото всеки от нас трябва сам да я изживее, не може да я получим от „втора ръка“. Тя си е наша, но същевременно има **всечовешка** значимост, защото преминава откъдето настъпва повърхностно и ограничено ego.

Тя е **уникална**, защото за Бога – както и нищо ще забележим един за друг, когато правимо се възгледме – всеки от нас е незаменим и неповторим.

Всяко съзнание познава Бога по свой начин. Всеки един от нас познава Бога по свой собствен начин, който никой друг не би узнал, освен ако не му го споделим. И в същото време, тъй като човешката природа е универсална, то всяка една среща е и **обичайна**. Тя е едно откровение към всички на онава, което всеки от нас пооптено узнава.

Мътно като през витраж

Трябва да се опитаме внимателно да анализираме факта на срещата, защото ако не познаваме законите, които я обуславят, тя може да ни се измъгне.

Срещата е винаги взаимна. Тя винаги е откриване не само на другия, но и на самите себе си. Винаги е връзка.

Може би най-подходящото сравнение за нея е витражът. Светлината, проникваща през него, очертава формата, цветовете, красотата и значението му. Ала едновременно с това тази стъклена композиция, чрез своята форма, цвят, красота и смисъл, ни открива невидима светлина иззад себе си. Тестът, преоткриваме стъклото и светлината посредством тяхната взаимовръзка.

Като откриваме Бога в Неговото вечно блаженство и в „човека на болките и скърбите“, който бе дълбокоотлично, ние откриваме и величието на човека. Когато откривем човешката душа, ние преминаваме откъдето величията страна на нещата, която ни се преследва, и откриваме назначението на човека, което не е индивидуално, а лично. Това назначение правят от него нещо повече само от представител на човешкия вид; прави то член на тайнствено тяло – на цялото човечество, в което именно се открива присъствието на Бога.

Естеството на срещата

Отначало винаги всеки човек, който търси среща, е сам и той трябва първо да се научи да **принадлежи съществуването на другия**. И това принадлежане трябва да се превърне във връзка с ближния, а не в изолиране от него. Това е важно. Ние никога не можем да знаем или да опознаем, без наличието на някакъв човек. Ако ние не сме свързани с нищо, то и нищо за нас не съществува. Но при това положение има опасност да не опознаем нищо и никого, освен ако първо не насъзда. С което изместваме центъра на света върху себе си. И съответно всяко нещо към себе си, ние го деформируем, правим го малко и незначително, каквито сме ние самите със своите незначителни стремежи.

Затова, когато започнем да признаваме съществуването на другия, трябва да бъдем в готовност да поставим себе си встрани до някаква степен (да се самопренебрегнем), да надигнем самите себе си и да приемем нуждите на другия, правимо му да е независим и свободен, стоящ извън нас. Трябва да приемем абсолютната му съвоборност. Каквито да я правим, колкото и добре да познаваме другия, независимо колко сме близ-

ки – и това се отнася много повече за връзката между човек и Бог, отколкото за помежду хората – винаги си е останал някоя основна тайна, която ние никога няма да можем да разкрием.

В книга Откровение има един великолепен пасаж, където св. ап. Йон казва, че на тези, които влизат в Царството небесно, се дава било камъче с написано ново име, което се знае само от Бога и от тях. Това име не е наименованието, което ни дават и с което ни наричат на земята. То е нашето истинско, вечно име, прилага точно на нас и на цялостното ни съществуване... То ни определя и представя напълно. Единственото бог то знае и Той ни казва какво е то. Никой друг не би могъл да го знае, защото то изразява нашата лична неповторима връзка със Създателя ни.

Колко често се случва човешките връзки да се провалят, понеже единият е пожелал да разкрие от себе си повече, отколкото е възможно, или пък другият е пожелал да наблеще в свещена територия, принадлежаща само на Бога – неосъществимо желание, което няма как да бъде уловено. По-добро на желанието на дете, което се опитва да намери източника на речни изворче; точноното място, откъдето водата бълба; местенцето мако преди него, където все още водата листва. В този случай то може само да разруши, но не и да открие.

Така че не е достатъчно само да **признаваме чуждото право на съществуване**, да приемаме безусловно му своеобразност. Трябва да сме способни още и да **виждаме**, да **чуваме** и да **отсъждаме**. Иначе срещата би била невъзможна.

Да виждаме

Христос говори за **бистър** (чист и светъл) поглед (срв. Лука, 11:34, 41), от който се нуждаем, за да виждаме нещата такива, каквито са. Когато нещо с очите ни не е наред, то тогава ние виждаме обектите като в сянка или вместо това – само изкривени от въображението ни форми поради слабото зрение.

Но само **бистър поглед** не е достатъчен. Трябва да изберем и **правилната гледна точка**. Трябва да намерим онава правилно отстояние, което ще ни позволи да виждаме обекта в неговата цялост. Не е и ли от съществено значение момента дистанция при разглеждане на произведение на изкуството! Една картина или статуя не бива да се наблюдава нито от първора беже, нито от първора гледал. Има едно идеално положение, от което можем да я видим така, както би искал творецът ѝ – в нейната цялост, без да бъдем превзети от някоя нейни детайл.

Същото се случва и при човешките взаимоотношения. Трябва да намерим правилната дистанция, но не спрямо времето и пространството, а спрямо вътрешната свобода – свободата, която споделяме, без да приковаваме.

Един пример, споменати и в друга моя книга, вероятно ще поясни по-добре какво точно имам предвид, отколкото някое дълго обяснение. В една чудесна книга на английският писател Чарлз Уилимс (Чарлз У. С. Уилимс (1886-1945) е третият член на Оксфордския преподавателски клуб на Инквините, след като погваряне К. С. Лус и Дж. Р. Р. Толкин. Той е теолог и философ, поет и романист, литературен критик и редактор – бев. ред.) се разказва за девойка, която току-що е загубила живота си в самолетна катастрофа. Душата ѝ, освободена от тялото, открива един нов свят, неподозрян досега от нея. Току-що е навлязла в невидима сфера, която сега вече е единствената действителност за нея. С дъшевините си очи тя не може да види видима свят. Но в някакъв момент се оказва стояща до р. Темза. Преди е гледала на нея като на мръсна водна маса, като на някакво лондонско бяло. Но тъй като сега се намира извън тялото си и съвсем не съплатя се вече всичко към себе си, тя сякаш **вижда** Темза за пръв път. Открива и както факт – една голяма река, мечаща посред го-

Да чуваме

по-горе споменах, че да **виждаме** не е достатъчно. Нужно е и да **чуваме**. Да **чуваме** е действие,

† Антоний Блум, митрополит СУРОЖКИ

СРЕЩА (СРЕТЕНИЕ)

лим граз. Водите ѝ са мръсни и мътни, те пренасят лондонските отпадъци към морето. Но и така трябва да бъде – това е тяхната нормална роля и е съвсем естествено. И след като зи **вижда** такава каквито са си, приемайки ги без емоции или физическо отпращане, понеже и те би могла повече да изпитва погнуса от тези води, наймък тялото, с което в тях да се изкъпе, или усмихне, с което да отпие, то тя **вижда**, прозира през дълбините на водите. Там те стават все по-малко мътни, докато накрай стават прозрачни. Тази прозрачност става все по-голяма, когато накрай, в самата дълбочина на водите, тя **вижда** арка ниска, която е първоначалната вода, така както Бог я е създал, и в същевременно на тази най-ранна вода – една още по-ярка светла ниска, която е чудотворната вода, подарена от Христос на Самарянката.

Чрез отдалечаване от своето тяло мъртвата девойка успява да види неща, за които някога е била сяла. Същото се случва и с нас. Ако можем да се освободим от себе си и да спечелим онази вътрешна свобода, която св. Отци наричат **безстрастие**, т.е. отсъствие на страсти, ние щаме да можем да **виждаме** величието на Божието присъствие сред мрачния и мътен наш свят. Щаме да можем да **виждаме** благодатна Му, действителна навсякъде и във всички създания.

Смирение и послушание

Но това смирение е и послушание. Латинската дума за послушание *obedire*, от която произхожда и английската *obedience*, означава едновременно да слушаш и да се покоряваш. (Поборно на българската дума **по-слушание** и гръцката дума *ιλακτοῖν*, произлиза от съответния глагол *подчи-*

нявам се, покорявам се *πλάσσω* – бев. прев.) Ние трябва внимателно да слушаме, за да чуем какво се казва и то да ни бъде от полза.

Това е и правилното отношение спрямо Бога – павно приковаване на външното, за да Го чуем, както и желание, и решимост да приемем посланието Му и да се облагодетелстваме от него. С други думи, да се преобразим, да се променим, да спрем да сме това, което сме, и да се превърнем в онава, което Той ни призовава да бъдем.

Такова базисно отношение към молитвата напомним отношението на човек, проучаващ навъншните на плещите. Той става рано сутрин, защото трябва да достигне до зорите и попита пръв пишеща да се събудят, за да не **видят** те идването му. Спои безмълвен и напълно неподвижен. Целват е в слух и с широко отворени очи. Удвля всеки звук и движение. Слуша и наблюдава, но не би могъл да види какво се случва около него, ако не е освободен от преубеждения, в готовност да чуе как Бог му говори. Това е отношение на себепредаване, което едновременно с това преставаща една изключителна активност.

Себепредаване, защото поборно на земята, на хумуса, и той отпада себе си безрезервно. Активност, защото той е в готовност да отговори на всяка една покана, на всеки Божий призив.

Следователно, ако искаме да постигнем истинска среща с Бога, то ние се нуждаем от нещо повече от обикновените служби и зрителни оръдия. Трябва да сме изпънени с ентузиазъм и копнеж, да жадуваме за чуем и видим.

Послушание и любов

Една служба из живота на пустинниците отпачи ено имострица това. Един героним, придружен от своите ученици, стига до горите на Александрия. Вижда много красива жена да върви към тях. Учениците покриват главите си с расама, за да не паднат в изкушение. Така вероятно избягват изкушението на плътта, но не и това на любовта. Използват расата си те се озърнат за своя възпитател и с възмущение откриват, че той зледа право към приближаващата се жена. След като тя се иззубва в зрага, те свалят покривалата си и го питат: „Как може да се поддадем на изкушението да се вързаш в тази жена?“ А той тжко им отпърича: „Колко са нечисти сърцата ви. Вие сте я видели само като изкушение. А за съзербабах като един от чудните Божии творения.“

Изненадно мъжът ѝ, вдоец вече след нейната зазуба, се появява на моста. Те се възгледат един в друг, той – защото я обича и пази в сърцето си, плаче за нея и я търси в света на духовете, тя – защото той е единственият човек, когото никога е обичала по себе беден и себичен никак. Той е единствен човек, когото тя може да види. И го **вижда**. Той върви. Ето, че сърцето ѝ се покръптва и чрез своя мъж тя си спомня своя свят, съгряна си, гома им, прилетилите. И постепенно, посредством тази любов, започва да преоткрива света, в който е живяла, без да го е опознала, но същевременно и новия необятен свят, в който току-що е възла.

Тези два вида се взаимопрокръпват при взаимносъществуване (coingence), съгласно специфичното философско **виждане** на Чарлз Уилимс. Защото ние **виждаме** само онава, което обичаме. Само си мислим, че **виждаме** онава, което мразим. В действителност, в своята омраза ние **виждаме** само деформирани картини, карикатури. А безразличното и рабноушито са сепи.

Пречищено око, за да отсъждаме

Само че, за да можем наистина да знаем, да можем да **виждаме** реалността по адекватен начин, не е достатъчно да можем **да виждаме**, да

чуваме или **дори** да **обичаме**. Трябва да имаме и **чисто сърце**, способно да намира Бога отвъд мрака, който Го скрива. Както замъгляването око хвърля собствената си сянка върху всичко, което **вижда**, така и едно оплетено сърце не би могло да преченява и отсъжда или да **вижда** нещата така, както Бог зи съзира.

Една служба из живота на пустинниците отпачи ено имострица това. Един героним, придружен от своите ученици, стига до горите на Александрия. Вижда много красива жена да върви към тях. Учениците покриват главите си с расама, за да не паднат в изкушение. Така вероятно избягват изкушението на плътта, но не и това на любовта. Използват расата си те се озърнат за своя възпитател и с възмущение откриват, че той зледа право към приближаващата се жена. След като тя се иззубва в зрага, те свалят покривалата си и го питат: „Как може да се поддадем на изкушението да се вързаш в тази жена?“ А той тжко им отпърича: „Колко са нечисти сърцата ви. Вие сте я видели само като изкушение. А за съзербабах като един от чудните Божии творения.“

Опитът на един старец

Ето че всяка наша среща с Бога или с човек има нещо повече от чисто формални изисквания: когато търсим Бога, трябва да обичаме ближния, а когато търсим ближния, трябва да обичаме Бога.

В свое писмо един руски старец описва как **верен**жк би запанан: „Как така повърнене на тебе работнищи работят толкова усмено и се справят така добре, без да зи наблюдаваш, а те зи, които ние надзираваме, все се опитват да ни измамат?“

Светият човек отпървян: „Когато изгвам сутрин да им разпределя работата, се приезвлям от жал за тях. Оставащи са си семото, семейството за една нощиона запанам – колко бегни трябва да са те! И щом им раздам загане, се връщам в къщиата и запанам да ми се моят за всеки един поотелно, обръщайки се към Господ така: „Господи, спомни си за Никола, толкова е млад. Остава и новороденото си дете, за да си намери работа, защото са сиромаси и няма как другозие да го изхрани. Не го забравяй и то пази от лоши помиси. Не забравяй и жена му и буи над нея...“ Така като се моят, запанам все по-осезаемо да чувстввам Божието присъствие и стигам до там, че спирам да мисля за каквито да е да земно. Земята изчезва, остава само Бог. И тогава забравям Никола, жена му, детето му, семото му, бедността му и се пренасям надалеч, у Бога.

Тогава, потънал дълбоко у Бога, откривам **жествената** любов, която вклоача и Никола, жена му и детето, бедността и нуждите им, и тази **божествената** любов става потък, който ме връща обратно на земята и към молитвата ми за тях.

И същоото нещо се повтаря отново: Божието присъствие става все по-осезаемо, земята се отгрябва. И отново съм пренесен в Неговите дълбини, където намирам света, който Бог толкова много обича.“

Срещата с Бога и срещата с човека – те стават възможни само когато и двамата са така обичани от моления се, че той да може да забравя себе си, да се отдели от себе си и да се обрине изцяло и само към тях, за тях. Това е същността на молитвеното застъпничество.

Бих искал да разгледам въпроса за срещата малко по-поробно. Първо, бих искал да погчертам, че срещата с Бога и с човек е **оплава**.

Неслучайно източната Зен традиция нарича мястото, на което срещаме ози, когото сме потършили, **тигрово логовище**. Търсенето на Бога е акт на **дръзост**, освен ако не е акт на абсолютното смирение.

Срещата с Бога винаги е **критична**, а гръцката дума за критичност и криза – **кръст**, носи значение на **преценка, отпада**. Защото тази среща може да се случи в атмосфера на възтор и смирение. Но може да се случи и в атмосфера на страх и порицание.

Затова и не е случайно, че прабославните молитвени ръководства много малко се занимават с практически и методологически въпроси, но дават безкрайни напътствия за необходимите нравствени и духовни условия за молитвата.

Нека пречемъ си припомним евангелската заповед: „И тъй, ако принасиш дара си на жертвеника, и там си спомниш, че брат ти има нещо против тебе, остави дара си там пред жертвеника и иди първоном по помори с брата си, и тогава дойди и принеси дара си“ (Мат. 5:23-24).

Тази заповед ни е пояснена пребзорно от св. Симеон Нова Богослов, който казва, че ако искаме да се молим с леко сърце, то ние трябва да се поморим с Бога, със собствената си съвест, с ближните и дори със заобикалящите ни неща.

Това означава, че прегноспатката за молитвени живот и живот според Евангелието – живот, който пречемъ евангелските заповеди и поучения в наша вътрешна природа.

Не е достатъчно само да зи спазваме поборно рте, изпълнявай побелата на своя господар. Но трябва да желяем да зи спазваме с цялото си сърце, като геме, като геца на Царството, които истински **желят** онава, за което се молят, когато казват: „**Да се ствени Твоето име, да дойде Твоето Царство, да бъде Твоята воля**“.

Из книгата „Courage To Pray“ Превод: Мелина ХРИСТОВА

От дън душа викам към Тебе, Господи. Господи, чуи гласа ми. Да бъдат ушните Ти внимателни към гласа на молентите ми.

Господи, ако Ти забелязваш беззаконията – кой ще устои, Господи?

Но в Тебе е прошката, нека благоговещ пред Тебе.

Надявам се на Господа, надява се душата ми; на Неговото слово се уповавам.

Душата ми жидя Господа повече, отколкото стража – үтрото, много повече, отколкото стража – үтрото.

Нека се уповава Израил на Господа, защото ү Господа е милосттта, и пгъно е ү Него изваженнето,

и Той ще извази Израил от всичките му беззакония.

ПСАЛМ 129

ЧУДОТО НА ВЯРАТА

Св. мъченик Неофит – 21 януари

Чудеса на малкия Неофит

Източване на вода и мляко от камък

Още девет-десетгодишен, когато започнал да посещава училище, малкият Неофит проявил изключителни за годините си качества. Бил много човеколюбив. Съчувствайки на най-бедните от своите съученици, започнал да им раздава храната, която получавал от възрастни за обяд, а самият той често оставал гладен.

А докато те ядели, отивал при източните порти на града, върху които начертавал изображението на светия кръст, покланял му се и се молел пред него на Разпнатия Господ Иисус Христос.

След като се нахранвали, другарчетата му идвали при него и надареният с чудотворство Неофит удрил с ръка по каменната градска стена, от която бликвала бистра вода и утолявала жаждата на неговите приятели.

Но един ден се случило да се съберат твърде много гладни деца и тъй като нямал нищо, с което да ги нахрани, с вяра се помолил на Бога – Той Сам да им изпрати храна.

Преблагият Бог чул молитвата на доброто дете и тозчас близката до тях скала се пропукала и от нея бликнал извор, източващ вода и мляко (!). Така всички деца се напили до насита с хранителната напитка.

Самият Неофит бил много смирено дете и намирал всичко това за твърде естествено, защото знаел, че Всесилният Бог Отец не отказва нищо, от което наистина имат нужда Неговите чедра.

В своята смиреност той забранявал на децата да разказват за видяното и затова освен най-бедните деца никой не знаел за всички тези чудеса.

Възкресяване на починалата му майка

На следващата година Сам Господ открил в сънно видение на майка му, Флорентия, че подобно на Моисей синът ѝ източва вода от камък, за да напои жаждните момчета.

Когато се събудила, тя започнала да се моли Бог да ѝ открие всичко за нейния син Неофит. Тогава, по време на нейната молитва, от небесните висини долетял бял гълъб, който сияел с неизказана светлина. Кацнал на постелята на момчето и се обърнал към него с човешки глас: „Пратен съм от Спасителя да опазя одъра ти непорочен“.

Като чула това, майка му паднала мъртва от страх. Из цяла Никея веднага се разчуло, че съпругата на Теодор внезапно е починала. В дома им се събрали много мъже и жени, близки и далечни, и всички недоумявали каква е причината за внезапната ѝ смърт.

Теодор по същото време бил на полето. Когато му съобщили за смъртта на неговата съпруга, той разкъсал дрехата си от скръб и забързал към дома си.

Там заварил всички да скърбят и плачат. Единствено малкият му син бил спокоен. Неофит го посрещнал пред портите на къщата и казал: „Защо, тате, скърбихи? Майка ми не е умряла, а

Приятелството с небесния гълъб. Послушанието на пустинния лъв

Междувременно гълъбът винаги се явявал край постелята на святото момче и му говорел с човешки глас.

Скоро след разкриването на чудесата, за да предпази момчето от почитите и похвалите на хората, гълъбът му казал: „Неофите, напусни бащиния си дом и тръгни след мене!“

Момчето, което нямало още и дванадесет години, станало, простило се с родителите си и последвало небесната птица.

Така гълъбът го отвел надалеч, до една пещера в планината Олимп (планина в Мала Азия, разположена на границата между областите Фригия и Витиния) и влетял в нея. Неофит го последвал и там видял огромен лъв. Без никак да се

е дълбоко заспала“. После влезли заедно вътре. Неофит коленичил до майка си и се помолил от Все сърце и душа. След това взел ръката ѝ и казал: „Майко, ти спса, колкото бе Божията Воля... Сега, в името на Господ Иисус Христос, стани!“ И тя се пробудила сякаш от сън, станала и прегърнала сина си, целувайки го с обич.

Флорентия разказала на мъжа си какво се е случило с нея насън и наяве. Тогава се разбрало и за чудото, че момчето Неофит източва вода от камък. Като станали очевидци на възкресяването, събрали се в дома им хора прославяли Бога. Мнозина от дошлите езичници, научавайки за чудесата на малкото момче, започнали да се дивят на Божията благодат, пребиваваща в чистия и непорочен Неофит, и повярвали в Господ Иисус Христос.

И както обикновено се случва, вестта за чудесата на благословеното дете Неофит се разпространила навсякъде из областта и мнозина забързали да се запознаят с него.

ИЗ МОЛЕБЕН КАНОН

Глас 8

ПЕСЕН 1.

Припев: Свети мъчениче Неофите, моли Бога за нас!

Като познахме в теб, Всеблажени, ново Христово насаждение, разцъфнало в мъченическите градини и принесло плодове на благочестие, възпяваме теб, Неофите.

Като се показа, блажени, изпълнител на Божествените слова, от детство си избрал, мъдри, добрата част и си бил наставник на заблудените.

Будейки младенец (и) желейки да видиш Христа, Който заради нас стана Младенец по плът от Дева-та, си възвеждал към съвършенство разбирането (и на други) младенци.

Угостоил си гостоприемно душите, омаягосани от злобата на чуждия, като си излизвал, богомъдри, от свещената си уста сладостта на богоразумието.

Богородичен:

Припев: Пресвета Богородице, спаси ни! Като си родила Създателя на природата, си обожила цялото естество на земнородните; затова теб, Деве Богоневесто, изповядваме като истинска Богородица.

Богородичен:

Припев: Пресвета Богородице, спаси ни! Като си родила Създателя на природата, си обожила цялото естество на земнородните; затова теб, Деве Богоневесто, изповядваме като истинска Богородица.

ПЕСЕН 3.

Теб, славно, всецяло положил се на Всещедротото Слово, Чис-

уплаши, момчето му казало: „Скъпи ми лъве, нося повеля от Дух Светий да ми предоставиш своята пещера за мое жилище. А ти иди и си потърси друга пещера!“

Лъвът облизал прахта от нозете му и си тръгнал, а святото момче останало да живее в пещерата и ангел Господен му носел храна.

Хранен от ангелска ръка

След като прекарал две години в пещерата и се наслаждавал на тишината и пълната Божия закрила, Неофит, отново по повеление на Светия Дух, се върнал в Никея при своите родители, защото наблюдавала тяхната кончина. Той се простил с тях, отдавайки им последна целувка. След тяхната кончина раздал имуществото им на бедните и отново се завърнал в своята пещера на Олимп.

Там Неофит заживял отшелнически. Подобно на ангел Господен, той прославял Бога и бил хранен от ангелска ръка. Това било, докато навършил петнадесет години и станал юноша.

тият Дух запазваше невредим.

Множество Верни люде възпяха Господа, като видяха извършеното от теб, мъчениче, възкресение на рогата те.

Сияещият със светлина гълъб с човешки глас те призова, Неофите, в пътя на спасението.

Богородичен:

На теб, Майко Божия, радостно пение ти принася всякога човешкият род, възприел чрез теб безсмъртието.

Седален, гл. 4.

Славни Неофите, новоцъфтящ си произраствал като насаждение в градината на Христовите страстотерци и си принесел плодове на божествен разум, с когото, доблемъдри страдалец, се хранят тези, които с вяра те почитат; а като стоиш пред Бога, с твоите молитви всякога спасявай нас.

Богородичен:

След Бога под твоя божествен покров, Богородице, като прибягвам (аз) смиреният, припадък, (ти) си моля: „Помилуй ме, Пречиста, понеже греховете ми се издигнаха над главата ми, и се боя, и треперя, Владичице, от (очакването на) мъките. Направи молитва, Чиста, към твоя Син – Той да ме избави от тях!“

Кръстобогородичен (за В сряда и петък):

Теб, Който си роден от безначалния Отец, тази, която в последните времена Те роди по плът, като Те видя, Христе, възклидаваше: „Горко ми, прелюбими Иисусе – как Ти, Сине, Който си прославян от Ангелите като Бог, сега доброволно приемаш разпятие от беззаконните човещи? Възпявам Те, Дълготърпеливи!“

Из книгата „Един живот изпълнен с чудеса“, СИ, 2018 г.

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Достоверни ли са иконите на светиите

По отношение на православната иконография всеки от нас се е запитвал или поне е чувал някой да си задава въпросите, които авторката като богослов поставя в настоящия текст, в опит да посочи верните или отговорни – бел. ред.

Въпрос: Защо понякога някои от светците толкова много си приличат по образите си на иконите? Дори в случаите, когато те не са роднини, не са от един народ, не споделят една земна или небесна обител или богословска школа, не се числят към една и съща категория светци?

Отговор: Изглежда, че просиялите Божии угодници имат подобен облик, общо излъчване или начин, по който да са едновременно толкова различни и толкова подобни, когато са в един сонм или храм.

В. Защо днес сякаш декоративната стилизация, като начин за обобщение, от гледна точка на вечността, връща визуалното богословие във времето отпреди светите Вселенски събори и каноните, ограничаващи символизма? И защо понякога се случва вярващите с изненада да открият, че техният духовен наставник в благочестието още приживе е станал и външен модел на подражание за своите чеда, а след преминаването му във вечността и църковното прославяне иконографското му изображение става подобно на други, заедно с които напомним и по вид на някои от първите подвижници, чието покровителство именно са измолвали?

О. През вековете иконописните типажни на светците естествено са започнали да включват елементи от Христовия, Богородичния или ангелския облик, които са за всички вдъхновение. Така повечето икони се изграждат на и същи художествени принципи на отобразяване. По подобен начин и клеймата с житийни епизоди (миниатюри, разположени околоръст на основния образ на светията, бел. ред.) някъде напомнят по композиция и иконография на добре познатия начин на изобразяване сюжетите от свещените събития.

В. И иконописците ли, подобно на другите художници, рисуват по принцип лице и фигура близко до характерния облик на своя род и дом, съобразно най-лесния, естествен и желан за тях начин или както биха нарисували сами себе си? И в пейзажа на иконите ли те пресъздават местната природна среда, познатите им и любими багри, флора и фауна, откъдето по принцип се взимат традиционните художествени материали?

О. Проучванията на иконографския процес обясняват как към тази творческа насока на работа иконописците привнасят приказните елементи на отвъдното, според както самите те могат да си ги представят – понякога и като вези отдалеч и непривични за местните хора мотиви или материали.

В. А възможно ли е по художествен начин да се изобразят небесният покой, нетварната светлина, нетленното, тържеството, облагодатяването, богоуподобяването или претвореното състояние, добродетелността, вярата и светостта? Разумно ли е да се търси визуален израз на православния духовен живот в Църквата чрез ограничените средства на изкуствата?

О. Мнозина духовници ще ни кажат, че това е една от тайните на духовния живот, които са ни недостъпни от началото и до края на пътя във вярата и Църквата, но че може би се откриват само на най-извисените и осветени хора.

В. Но как един свещен образ, чийто първообраз така добре познаваме и високо ценим, може да е представен в толкова различни молитвени варианти дори и сред творбите на един и същи автор или сред иконите в един

и същи храм? Как всъщност в цялото разнообразие на дошлите до нас днес иконографски интерпретации от различни векове, майстори и краища на света, светините са така ясно разпознаваеми, дори понякога и в недообре запазени произведения на сакралното изкуство?

О. Изкуствоведите са единодушни, че през вековете Църквата е създавала културен механизъм за пресъздаване на писаното слово и религиозния живот във видима красота. Художниците, от своя страна, приемат практиката **духовенството да определя какво, а майсторите да знаят как да се изобразява**, колкото и днес да има склонност за размяна на пълномощията.

В. Все пак, как да бъдем сигурни, че иконографията е правилна и съвсем акуратно показва какво наистина е и случило в свещената история и житията на светините? Нима е възможно по целия така пъстър и всъщност неизследим православен свят изкуството да е успяло през толкова дългата църковна история да пресъздаде истин-

Сходните образи на преподобните чудотворци от Рилската и Йорданската пустиня (св. Йоан и св. Герасим)

но светостта в линии, багри, форми?

О. Вярващите във всеки храм ще потвърдят, че невинаги забелязват подробностите във външния вид на хората и съответно в качеството на иконописца, защото носят почитта и благоговението към божествените и светийски персонажи, както и обичаят към другите в сърцето си. Проумяват подвига им с разсъдък си и възплащават светлата памет за примера им в делата си, според силите и нагласите си.

В. Но какво правим, когато дойде момент ние самите да изпишем икона, да илюстрираме книга или дори да избираме или да оценяваме църковни художествени произведения и да определяме тяхната адекватност и литургична полезност? Как може да се справим с подобна невероятна задача, като дори старинните ръководства по иконопис (т.нар. ерминии, бел. ред.) указват само какъв е надписът на свитъка на светеца, вида или цвета на дрехите и косите и очакват от нас ние да можем да си представим останалото?

О. Православното предание в своята визуална форма – църковното творчество на хиляди скромни труженици през вековете – съдържа отговорите на всички тези въпроси чрез множеството иконографски решения, в които не само надписите помагат на хората да разпознават светините още от пръв поглед.

В. Дали в миналото светините не са се явявали на всички зографи, за да могат те да ги видят как изглеждат и да ги нарисуват от натура или по памет, или пък на духовниците, които да дадат указания на художници-

те? Или иконописците следва да изучават внимателно историческата костюмография, да търсят определени типажни на лика от съответното местообитание на светините през земния им живот, по възможност в наше време, и да рисуват по фотографии и видеозаписи?

О. Опитните в духовния живот и иконописца църковни художници в повечето случаи най-добре разбират своите предшественици чрез опознаване на изградените от тях свещени образи и композиции, без да търсят конкретна прилика, а повече – сходство и типизация, която е заложена и в писмената агиография и обединява светините в едно естетическо цяло като израз на църковността.

В. Когато съзряваме произведенията на иконописца или те съпътстват нашите молитви, за да ни отведат към все по-ясно осъзнаване на вездешното Божие присъствие и всемогъщо покровителство, както и на незримата реалност на Богородичното, ангелско и светийско предстоеие и застъпничество, благочестиво ли е да си задаваме толкова земни въпроси? Редно ли е да се изпитва достоверността на свещените иконни превъплъщения, вследствие на това, че в информационното пространство вариантите на икони на един и същ персонаж стават все повече и повече?

О. С разнообразяването на православните художествени решения и при непрестанния поток от начинаещи във вярата вътрешният глас на съвестта сякаш изисква да търсим някакви ориентири, а в същото време виждаме, че по-опитните в благочестието не изглеждат да имат такава необходимост. Пред нас са сияйни образи на светци, които са се молили пред икони със скромни естетически качества и далеч не с изрядна и напълно традиционна иконография.

В. Няма ли да е по-лесно и удобно да се избере и утвърдят за целия свят стандартни образци и схеми на изписване на всички възможни персонажи и събития в един общоприет стил, определен като най-близък до оригиналните иконографски традиции на Православната църква, и така да се унифицира начинът, по който да изглеждат храмовете, включително и като архитектура? Дали тиражирането на поне сходни изобразителни решения няма да спести много спорове, свързани с личния вкус на отделни вярващи?

О. Отговорът и на съвсем бегло информирани за православните традиции съвременни хора обикновено е, че не това е изконната църковна практика и толкова много поколения вярващи преди нас не са стигнали до подобни изводи в своите духовни търсения, а са ценели своя храм и са допльвали наследството богатство от образи със свято старание.

В. Как например като миряни да се ориентираме при поклонение за първи път в някой манастир, където облеклото на монашествашите е почти еднакво, а в случая не е възможно да има надписи като на иконите? Предстоятелите и братята или сестрите в отделните степени на посвещение затова ли имат и видими одежди и инсигнии, по които хората да се ориентират в поведението си към тях, тъй като е трудно да се запомнят имена, които да се отнесат към определен външен вид или конкретно служение на отделно духовно лице?

О. Ако се осмелим да попитаме, във всеки манастир ще ни разкажат не само откъде конкретно са си поръчали одеждите, но и че свещеният характер на всеки от тези видими елементи на одеянието на духовните лица е зададен още с молитвите, с които те им се дават в израз на израстването им в подвиг, и с които се обличат в потвърждение на призиванието си.

В. Защо в храма одеждите на свещенослужителите са едновременно типични, въпреки разликите в сана, богослужбения период и отделни литургични моменти, освен че са и произведения на изкуството, но могат и да варират, и да бъдат отнесени към конкретно духовно лице? Защо понякога може да се окаже трудно да разпознаем дори свои близки сред множеството събрани на едно място духовнически лица при някое тържество в патриаршеския храм в столицата, понеже всички те са еднакво облечени?

О. Хората, които поне веднъж са виждали репортаж от многолюдни манастири и църкви по света с огромно множество духовници, разбират как свещените одежди, от една страна, подпомагат и съвсем видимо на пастирите да служат като образ на Господа и светините, а от друга страна, подобно на униформено облекло или носия, подчертават какво богатство от образи са обединени в една обща цялост.

АКАДЕМИЧНИ ФОРУМИ

II Международен конгрес на църковните диригенти и певци

Москва, 24-26.10.2019 г.

В периода 24-26 октомври 2019 г. в катедралния храм „Христос Спасител“ в Москва се проведе Вторият международен конгрес на църковните диригенти и певци. С благословението на Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит, в този музикален форум участие от страна на БПЦ-БП взе дългогодишният ръководител и диригент на Софийския свещенически хор иконом Кирил Попов. С читателите на „Църковен вестник“ той споделя как е преминал форумът и какво е постигнато по отношение на църковната музика.

В работата на конгреса участваха 550 делегати от 15 страни, от 142 епархии. Освен от Русия делегати имаше от Киев (Украйна), Сан Франциско, Ню Йорк (САЩ), Париж (Франция), гр. Люблин (Полша) и гр.

Основна задача на конгреса беше да се обсъдят въпросите, свързани със запазването и развитието на многовековните традиции както на руското многогласно, така и на древното едногласно църковно пеене, а също и на съвременните въпроси и проблеми на пеенето в църквите и манастирите в търсене на тяхното решение, и обмяна на опит.

Това издание на форума беше посветено на 75-годишнината от кончината на големия руски композитор, диригент и педагог проф. Павел Чесноков (1877-1944), чиято 142-годишнина от рождението се навърши точно в първия ден на форума – 24 октомври.

Негово Свещейшество Руският патриарх Кирил възглави церемонията по откриването на конгреса в приспособената към храма огромна „Зала на църковните събори“. Той се обърна към всички с встъпително слово. След като поздравил организаторите и гостите, отбеляза, че в сравнение с първото издание на форума преди три години сега делегатите са много повече.

Свещейният патриарх представи накратко характерните черти на творчеството на Павел Чесноков и неговите заслуги към църковното пеене: „Уникален е приносът на Чесноков и в развитието на хорното дело. Точно той стои в началото на съвременното диригентско изкуство. Главният негов труд „Хорът и неговото ръководене“ и до ден днешен с удоволствие се ползва от студентите в консерваториите, от педагози, хорови диригенти“.

По-нататък патриарх Кирил засегна и някои наболели въпроси.

„Макар пеенето да е важна, неразделна част от богослужението, за съжаление се констатира, че все още много малка част е в периферията на вниманието както на православните архиепископи, така и на свещениците. Въпросите за храмовото строителство, духовното образование, възпитанието на младите – всичко това безусловно е важно, но е необходимо да се грижим и благочинието на църковната служба в нашите храмове да се намира на достойно ниво. Та нали сърцевината на християнския живот това е преди всичко богостепената св. Литургия!“, каза патриарх Кирил.

Свещейният изтъкна също така и положителната роля на диригентските класове към духовните академии и по-конкретно подкрепата му за този клас в миналото, в качеството му на ректор на Санкт-Петербургската духовна академия и семинария. Той още подчерта, че „само това може да се говори за възможността за развитие на пев-

Сборният хор от 500 души – делегати на конгреса

ческата традиция и диригентската институция, когато отношението към диригента бъде като към пълноценен църковнослужител, а не като към наеман работник. Та нали този наш брат или сестра, който зредно със свещеника носи най-важното служение и без когото практически е невъзможно да се извърши св. Литургия, прави така, че тази служба да отваря сърцата на хората“.

На конгреса диригенти, педагози и композитори се представиха с доклади и споделиха своя опит и идеи. Бяха изнесени общо 25 доклада и проведени четири майсторски класа.

Мое смирение имах честта да изнеса доклад на тема „Българският роспев като духовна и културна връзка между България и Русия“. Разгледан се, че той се прие много добре. Постарах се накратко да представя тази традиция от нашето Средновековие, която има песнопения за целия годишен богослужбени кръг. В Русия те са записани значително по-късно – през XVI и XVII век. Илюстрирах тезата си с две песнопения на български роспев: „Херувимска песен“ на гл. 5 по Славата, „Тебе одеющагося“, в изпълнение на Софийския свещенически хор, и „Во царствии Твоём“, по обработката на Добри Христов, в изпълнение на стилизиран катедрален хор „Св. Неделя“.

Майсторските класове бяха проведени от: прот. Дмитрий Богарски – преподавател по църковно пеене в Киевската духовна академия и семинария, заслужил деятел на изкуството в Украйна, доктор на богословието, диригент на хора при „Свето-Троицкия Ионински манастир“; Владимир Красовски – диригент на Архиепископския хор при катедралния храм „Всех скорбящих радость“ в гр. Сан Франциско, САЩ; презвитера Варвара Волкова – организатор на конгреса и диригент на хора при московския храм в Солнцево „Преп. Сергей Радонежски“; протодякон Александър Кедров – диригент на хора при парижкия храм „Св. Александър Невски“, внук на руския оперен певец, композитор и педагог Николай Кедров (1871-1940), който е живял и работил след революцията в Париж.

В рамките на конгреса се състояха два концерта в залата за църковни събори към храм „Христос Спасител“. През първия ден вечерта сборен хор от 100 души изнесе концерт в памет на Павел Чесноков. В състава на този хор влизаха Московският синодален хор с диригент Александър Пузаков, Смесен хор при Елоховския Богоявленски катедрален храм с диригент Александър Майоров и Смесен хор при храм „Преп. Сергей Радонежски“ с диригент Варвара Волкова. Диригентите се сменяха на сцената, за да

дирижират избрани песнопения от творчеството на Павел Чесноков. В концерта взеха участие изключително добри солисти.

В края на втория ден концерт изнесе и Хорът при Патриаршеския център за гревноруска богослужбена традиция с ръководител Даниил Григориев. Те изпълниха блестящо едногласни образци на гревноруския знаменен роспев.

На 26 октомври, когато в Русия се чества празникът на Иверската икона на св. Богородица, се състоя изключително възбудено богослужение – света Литургия в катедралния храм „Христос Спасител“.

Тя беше оглашена от Верејския архиепископ Амвросий (Ермаков) – настоятел на Сретенския московски ставропигиален мъжки

манастир, бивш диригент на хора при този манастир, един от най-добрите мъжки хорове в света. В съслужение с него бяха: прот. Александър Агейкин – организатор на конгреса и предстоятел на московския Богоявленски храм в Елохово, прот. Георги Мартинов, прот. Йоан Северюк, ик. Кирил Попов, свещ. Александър Волков, свещ. Йоан Нефедов, свещ. Владимир Таготин, протод. Николай Флаотов, протод. Дионисий Пряхин, дяк. Валентин Шишелов, дяк. Йоан Клинов.

Литургийните песнопения се изпълняваха от всички делегати на конгреса – невероятен сборен хор от 500 души (разделени на две), като диригентите от различни страни се редуваха.

За мен беше голяма чест и истинска духовна радост да участвам в тази богослужба. Много приятно роголобиво чувство имах, когато този оромен хор и духовниците в олтаря неехме „Святый Боже“ (извонено като „народно“) от българския композитор, диригент, педагог, фолклорист Иван Кюлев (1872-1956). Особено вълнение изпитах при заупокойната ектения за душата на приснопамятния Павел Чесноков, когато архиеп. Амвросий ми даде знак да кажа възгласа: „Яко Ты еси Воскресение...“, като споменах името „Павла регента“. Много са моментите, в които или тържествувах, или изпадах в умиление, както беше по време на кулминацията на св. Литургия, при усърдната молитва на духовенството и бавното и тихо пеене от хора на „Тебе поем“ от Виктор Калинчиков.

След св. Литургия се извърши Молебен пред Иверската икона на Пресвета Богородица – Вратарница. В самия край на св. богослужба, след възновеното слово на архиепископа прозвуча тържественният концерт на Дмитрий Бортнянски по текст на св. Амвросий Медиолански „Тебе Бога хвалим“, в изпълнение на целия хор от 500 души. Всички с едни уста и едно сърце въздадохме Богу хвала за Неговите велики благодеяния към нас грешните.

Преди да отпътувам за Родината, бях особено щастлив да се срещна с моя любим преподавател по хармония и композиция в диригентския клас при Московската духовна академия Владимир Мартинов, един от най-големите руски композитори, с когото не бяхме се виждали 35 години.

Да имаме достойна песенна прослава на Бога, с тази молитва успешно завърши впечатляващият църковен музикален конгрес. Нека имаме дръзновението да живеем Христовата вяра с надежда за вечен живот!

Иконом Кирил ПОПОВ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2020 г.

1 година	30,00 лв.
6 месеца	15,00 лв.
3 месеца	7,50 лв.
ед. цена	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02 / 987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02 / 987-56-11 / в. 128
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на Танка Тончева Христова, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.